

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:

Pe unu annu 5 fl.—cr., pe 1/2 annu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu annu 14 fr., pe jumetate annu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu

cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.

si mai sus 5 fl v. a

Correspondentiele se se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Er banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

„Cu privire la invetiamentulu teologicu.“

Am reprodu su in numerulu trecut u dupa „Telegrafulu Romanu“ unu articlu, care se ocupa de acésta afacere.

Ne vom ocupá si noi de acésta cestiune de asta data, si cá se nu smintim u in apretiiárele nóstre, ne vom pune intrebarea, ca ce tianta urmárim u prin invetiamentulu teologicu in seminariele nóstre?

In acésta privintia nu mai incape nici cea mai mica indoiéla suntem cu totii in deplinu acordu. Toti voim neaperat a cresce preoti buni, cari se corespunda pre deplin trebuintieloru de astadi ale biserice si ale poporului credintiosu.

Mijlócele, cari conduc u spre acestu scopu de buna seama sunt totu acelea, cari s'au dovedit de bune in tóte instituttele menite a dá o cultura speciala, si anume de a dá eleviloru o cultura materiala si o cultura formal a corespundietória pre deplin positiunei in cari se gasesce astadi biserice'a, si missiunei, speciale ce o are biserice'a nóstra astadi in situatiunea, in carea se gasesce poporulu.

In privintia culturei materiale, si respective in privintia cunoscintieloru, cari se predau in instituttele nostre teologice, notám, ca obiectele de invetiamentu se predau dupa imprejurári intr'o forma, pre carea o-am poté numi aprópe corespundietória. Ni-se pare inse ca in privintia culturei formale póte ca pana acum nu s'a potut face de ajunsu.

Daca sub cultura formal a intielegem: capacitatea si abilitatea de a scí intre tóte imprejurárele aplicá si validitá cunoscintiele, pre cari le posed e cinev'a, si daca mai departe sub cultura formal a teologica intielegem capacitatea de a validitá cunoscintiele, pre cari le posed e cinev'a in spiritu bisericescu si preotiescu, atunci asia ni-se pare noue, ca s'ar poté face mai multu.

Smint'a in acésta privintia, asia ni-se pare noue, ca provine si in instituttele nóstre teologice totu din acea sminta, carea se observa astadi in tóte scólele, si anume: ca se pune pré multu pond u pre canti-

tatea materieloru, si pré putien pre aceea ce numim educatiune.

Si adevverulu este, ca preotulu nostru are trebuintia de multe cunoscintie. Elu trebuie se fia unu bunu ceremonialnicu, unu bunu predicatoru, unu omu cu perfecte cunoscintie de viéti'a sociala, unu economu de modelu, mai trebuie se aiba pre langa acést'a cunoscintie de dreptu, de politica, de medicina chiar etc. Cu tóte acestea si la preotulu de astadi se aplica dicetóri'a remasa din betrani: „pauca sapientia regitur mundus“ (cu putiena intielectiune se guvernéza lumea.)

Nimenea nu iese deplin invetiat din scóla. Si nimenea nu s'a facutu nici predicatoru, nici economu de modelu, nici judecatoriu, nici medicu, nici altu cev'a de acestu feliu pre bancele scólei. Scól'a face destulu, daca in ceea ce privesce cultur'a materiala, pre langa o anumita suma de cunoscintie, inspira elevulu capacitatea de a poté invetiá si singuru, placearea de a studiá si a-si inmultí cunoscintiele, precum si de a observá viéti'a practica si a deveni independentu in cunoscintiele lui, seau de a scí alege ce invetiaturi de seam'a si de trebuintiele lui se-si cascige, si se-si insusiésca singuru dupa ce iese in viétia.

Si in punctulu acést'a, asia ni se pare noue, scólele nóstre teologice nu au potutu face pana acum totulu, ér cá dovéda despre acésta lipsa semtita ni-se infacisiéza faptulu regretabilu, ca unii dintre tenerii, cari iesu din scóla cu frumóse pregatiri, dupa ce mergu cá preoti prin comune, se negliga intru atât'a, incát dupa câtiv'a ani stai se nu-i mai cunoscí.

Er vin'a pentru acést'a cade totu in sarcin'a scólei, deórece *ródele unei scóle bune trebuie se se véda in tóta viéti'a celui ce a umblatu in acea scóla.*

Altecum scól'a nu este, nu póte se fia buna.

Se dice de regula, ca daca unii din preotii teneri se negliga, dupa ce iesu in viétia, caus'a este

seraci'a si necazurile cele multe, cu cari au densii a luptá.

Fórte bine. Dar pre de alta parte faptu este, ca pentru aceea invétia omulu carte, pentru cá se scie pretempiná seraci'a, si se scie biruí necazurile, pentru ca altcum nici scól'a, nici cartea nu aru poté avé nici unu intielesu.

O carte si o scóla, carea nu conduce pre omu la buna stare si la desteritatea de a se scí, si poté aflá si ajutá între tóte imprejurárele, o scóla, carea nu scie face din elevii sei ómeni de viétia, de buna seama n'a facutu de ajunsu pentru elevii sei.

Cu seraci'a si cu necazurile vietii lucrulu se mai are apoi si astfeliu, ca de multe ori preoti dela parochii serace, lucréza multu si pentru sene, si pentru poporu, ér altii dela parochii bune lucréza fórte putienu atát pentru sene, cât si pentru poporu. Si apoi nu este raru casulu, ca in un'a si aceeași parochia unu preot a potutu traí in conditiuni bune, si a potutu lucrá multu pentru poporu, ér urmatoriulu seu in parochia se plange pre tóte carárele, ca nu póte traí, si nu póte face absolutu nimicu pentru inaintarea poporului.

In faci'a acestui faptu ne-am intrebatu adesea, ca de unde póte elu se provina, si amu ajunsu la resultatulu, ca vin'a trebue se provina din imprejurarea, ca scól'a teologica n'a potutu pregatí pre acesti ómeni pentru tóte eventualitátele, cari potu se-ii intempine in viétia, si din acésta cauza densii sunt neajutati.

Acésta scadere dupa vederile nóstre nu se póte pretempiná altcum, decât daca in ceea ce privesce cultur'a materiala a candidatiloru la preotia scólele nóstre teologice pre langa cunoscentiele, pre cari le predau, voru desceptá in mesura mai mare in elevii loru dorulu si placerea de a studiá, si in acelasi timpu a le aretá si a produce intrensii convingerea, ca preotulu intratu in viétia are doue terene de studiu de o potriva insemnate, si anume: a studiá din cărti acomodate si in acelasi timpu a studiá si observá continu viéti'a credintiosiloru, — imprimandu-le o convingere firma, ca numai preotulu, care se supene cu tóta inim'a acestui studiu, póte satisfice grelei sale missiuni.

Studiulu practic, studiulu vietii credintiosiloru lipsesce unoru preoti ai nostri. Si credinti'a nóstra este, ca acésta lipsa provine din o convingere gresita ca d. e. pentru comun'a, in carea se afla cinev'a cá preotu, si pentru plat'a, ce o primesce dupa servitiulu seu preotiescu, densulu este destulu de calificatu, si nu are trebuintia de mai multa qualificatiune.

Acestei scaderi se póte prevení, daca in scól'a teologica se va pune mai mare pondu pre cultur'a formalá. In punctulu acest'a detorinti'a cea mai de capetenia a scólei teologice este, cá se produca in elevii ei convingerea, ca positiunea si darulu preotiei este cea mai frumósa stare, pre carea o póte avé cinev'a in societatea omenésca.

Preotulu din cea din urma comuna cá si din cea dantaiu, este unu adeveratu monarchu alu vietii spirituale a credintiosiloru sei. Si cand cinev'a este mandru de acésta positiune a s'a, si cand pre langa acést'a s'a deprinsu inca din seól'a teologica a cugetá, si respective a scí se aplice cuoscentiele ce le posede in casurile obveninde in viétia, atunci nu ne potemu nici intipuí casulu, cá cinev'a se fia espusu pericolulu de a se negligá pre sene in ceea ce privesce casigarea cunoscentieloru sale teoretice si practice, si in acelasi timpu este cu nepotintia, cá se nu afe modulu, prin carele se póta pretempiná necazurile, ce-i obvinu atát in viéti'a privata, cât si in viéti'a publica, si respective in pastorirea credintiosiloru.

Omulu póte traí bine si cu multu si cu putienu, daca scie se-si modereze pretensiunile, si daca scie se tiena o cumpena drépta între pretensiuni si venite. Apoi pentru omulu de fapte, pentru omulu deprinsu a lucrá, de multe ori este o comuna mica si neorganizata unu terenu mai mare de a escelá prin fapte maretie, decât o comuna mare si bine organizata.

A zidí o scóla buna si o bisericá pompósa din bani gat'a nu este pentru nimenea nici unu meritu, ci meritu si harnicia este atunci, cand cinev'a fara a avé bani, se trudesce insusi se afe mijlócele, prin cari se póta zidí si sustiené scóla si bisericá.

A avé poporu bunu si moralu, iubitoriu de bisericá si de scóla si cu rônduiéla buna in afacerile sale casnice si publice intr'o parochia, in carea poporulu a fost totdeun'a astfeliu, nu este pentru preotu nici unu meritu; ci meritu este pentru preotu, daca va face astfeliu poporulu intr'o comuna, in carea inainte de densulu dominá nerônduiéla si chiar vitiulu.

De aceea dicem, ca in stadiulu actualu, in carele ne gasim noi astadi cá bisericá si cá poporu, activitatea principala a scóleloru teologice trebue se fia in prim'a linia de a aduce scól'a si invetiatur'a din scóla in legatura cu viéti'a si cu deosebire a desvoltá in elevi cu tóta grija capacitatea si placerea de a gandí si a lucrá, producendu intrensii convingerea, ca numai preotulu, carele se identifica pre sene cu interesele parochiei sale, póte se corespunda missiunei de a-si intemeiá siesi o buna stare si de a ridicá poporulu, de a produce in elevi convingerea, ca ridicarea si inaintarea poporului este ridicarea si inaintarea bisericiei si a preotului.

Spre a produce in elevi acésta convingere metodulu celu mai nimeritu alu scóleloru nóstre sunt principiale didactice remase din betrani: „non multa, sed multum,” si „non scholae, sed vitae discimus.“

Scólele nóstre teologice au astadi in prim'a linia missiunea de a reformá viéti'a neamului romanescu din aceste pãrti, si noi nu ne indoim, ca aceste scóle vor poté satisfice pre deplin acestei grele missiuni a loru, daca se voru pune in aplicare conscientiosu aceste doue principie didactice.

Missiunea preotului in timpul de facia.

Biserica a lui Christosu, cá institutiune menita a realizá idealulu crestinismului : imperati'a lui Dumnezeu pre pamentu, lucréza in prim'a linia priu preotii sei la realizarea acestui idealu.

Si preotii in anumite timpuri potu se fia inspirati, seau mai putienu inspirati de chiamarea loru, potu se fia zelosi si priceputi, seau mai putienu zelosi si mai putienu priceputi. Ori cum ar fi inse preotii la anumite epoche, densii sunt in prim'a linia factorulu, dela carele depinde progresulu in biserică.

Noi nu disputamu nici zelulu, nici priceperea nici unui'a dintre fratii nostri preoti. Ni-se pare inse, ca nu toti suntem in curatu cu chiamarea, cu misiunea, care apésa astadi pre umerii nostri. Potu se fia adeca casuri, cá unii dintre noi se reduca acésta chiamare numai la implinirea functiunilor rituale, si mai la câte o predica in biserică, precum si la esecutarea ordinatiunilor, ce le primescu din partea superioritatii. Si cu implinirea acestor detorintie oficiale credu, ca au satisfacutu pre deplinu chiamării loru.

Acésta credintia ni-se pare noue cu totulu contraria conceptelor „pastoriu“ si „pastoriti.“ Cuventulu „pastoriu“ invólva in sene multu mai multu. Cuventulu „pastoriu,“ asia credemu noi, deriva dela cuventulu „pazescu ;“ ér „pazescu“ in sensu negativu insemnéza : a aperá o persóna, seau unu lucru de ori ce influentia stricatiósa ; ér in sensu positivu conceptulu „pazescu“ insemnéza : a dá celui pastoriu tóte ingrijirile trebuintióse pentru a-se poté sustiené si desvoltá cât mai repede si cu mai multa trainicia.

Purcediendu de aici pastoriulu sufletescu are chiamarea : a aperá pre pastoritii sei de influentiele stricatióse, si in acelasi timp a-le dá tóte acele ingrijiri spirituale, cari sunt necesarie pentru *sustienerea si desvoltarea loru pre tóte terenele vietii* ; ér activitatea si zelulu pastoriului se poté vedé si judecá numai dupa starea si desvoltarea pastoritiloru sei.—

Din cele amintite se poté vedé, ca missiunea preotului, cá pastoriu spiritualu este astadi multu mai mare, decât dóra in genere se cupriude, si se practica.—

Ddiu a voitu, cá chiar noi, generatiunea actuala de preoti, se fimu in fruntea poporulu intr'unu timpu, in carele poporulu lupta o lupta din cele mai grele pentru sustienerea si desvoltarea s'a pre tóte terenele vietii.

Astadi este espusu poporulu nostru la multe influentie stricatióse, de cari preotimea trebue se-lu apere. Astadi apoi desvoltarea tuturoru popóreloru este espusa la multe pedeci si greutáti, asia incát omu trebue se fia cinev'a, cá se-le póta prentimpiná pre tóte, si se póta se-si faca locu, si se mérga inainte.

Vom enumerá din aceste pedeci unele aici, si anume : 1) materialismulu importatu si la noi din

tieri streine cu consecintiele lui : aplecarea spre comoditate si trau usioru, lips'a de placere de lucru si seraci'a universală ; 2) imprejurările cele grele economice si nesiguranti'a pre acestu terenu cu consecintiele loru : lips'a de sigurantia de calculu in intreprenderile nóstre economice si altele.

Este greu a fi omu si preotu intre imprejurările vietii de astadi ; dar de siguru nu este atât de greu, precum erá atunci, cand pentru ca cinev'a se dechiará pre sene de „crestinu,“ era ucisu cu petri, erá pusu in lantiuri si ferecatu iu obedi, chinuitu si omoritu etc.

Dar acele chinuri si laculu de sânge crestinescu au facutu biseric'a lui Christosu mare, dómna si stepana preste mintea si inim'a omenimei, Si fara acele chinuri si fara acelu lacu de sange biseric'a lui Christosu n'ar fi potutu se ajunga ceea ce este astadi.

Pre noi cei de astadi nu ne omóra, si nu ne va omori nimenea, daca vom luá cu mai multu focu si cu mai multa caldura a inimei crucea lui Christos pre umerii nostri, si purtându-o precum pórtá sentinela arm'a la loculu de panda, — vom priveghia di si nópte cáidei si credintie gresite se nu se apropiia de turm'a nóstra cuventatória. Pre noi nu ne va omori nimenea, daca vom infiltra in mintea si inim'a credintiosiloru evangeli'a lui Christosu, cá acést'a seii-stepanésca si conduca in tóte afacerile vietii.

Si suptemu singuri, ca toti voimu se-ne facem detorinti'a cu zelu si cu succesu pre acestu frumosu campu de fapte maretie.

Vorb'a este numai, ca póte ca nu toti suntemu in curatu cu functiunile, ce se ceru dela noi.

A seversí punctualu si din tóta inim'a nóstra functiunile rituale, a predicá si invetiá cu fapt'a si cu cuventulu poporulu, sunt neaperatu unele din cele dantaiu puncte ale chiamării nóstre ; dar nu este de ajunsu numai cu atât'a. Se recere multu mai multu dela noi ; si anume se recere, se privimu la vieti'a credinciosiloru nostri, si din faptele loru se judecám, daca in adeveru ideile, pre cari le propagamu noi, stepanescu vieti'a pastoritiloru nostri, seau nu ? si daca nu, se studiamu, cine este dusimanulu, carele paraliséza doctrina si adeverurile evangheliei, carele ne paraliséza pre noi in activitatea nóstra spirituala ; si cu crucea si evangeli'a in mana detori suntemu, se intrámu iu lupta cu acelu dusimanu, si se-lu scótemu din mintea si inim'a credintiosiloru nostri.

Nu se plange nimenea, ca preotimea nu seversiesce conscientios functiunile rituale, ca nu ar predicá, si ca preste tot nu si-ar implini detorintiele ; dar plansori multe se audu, ca astadi dupa activitatea preotimei nu se vede in tot loculu sporiulu trebuintiosu pentru o desvoltare mai repede si mai sucésa a poporulu.

Ni-se pare noue asia, ca preotimea nóstra are a luptá astadi pré cu multe neajunsuri materiale, cu grija de sustienerea si crescerea familiei, langa cari se mai adaoga apoi si necazurile si greutátile, pre

cari le intempina preotii nostri intru punerea in aplicare a constitutiunii bisericesci.

Este faptu, ca starea materiala a preotimei nu s'a imbunatatitu, de siguru pentru ca nu s'a potutu imbunatati inca pana acum; ér pretensiunile preotimei, cá pretensiunile tuturoru claselorú din societate s'au inmultitu. Preotii sunt si astadi mai in aceea mesura, in carea a fost in trecutu, unic'a clasa, carea cresce bisericeii si natiunei inteligentia, ér a avé unulu, doi, seau trei prunci la orasiu, la crescere, insemnéza astadi fórte multu.

Faptu este apoi mai departe, ca in constitutiunea nóstra bisericesca ómenii din poporu privescu pre alocurea numai drepturi, si nu s'au potutu inca aclimatisá cu ideii, ca in constitutiune si in viéti'a constitutionala sunt multu mai multe detorintie, decât drepturi, si ca in ultim'a analiza si ceea ce este dreptu, este mai multu detorintia, decât dreptu.

Aceste greutáti, pre cari faptice le intempina preotimea in totu loculu, i-consuma o insemnata parte de timpu; si puterile spirituale menite a observá si priveghia desvoltarea si misicarea poporului, sunt cuprinse intru paralisarea si combaterea neajunsuriloru amintite mai sus.

Aici este dupa noi cea mai mare gresiéla. Nu suntemu inca póte ca toti deplinu in curatu cu scopulu, pre carele lu-urmarimu prin activitatea nóstra pastoralá; ér pre de alta parte greutátile amintite mai sus sunt in multe locuri neinvingibile.

Se nasce deci intrebarea, ea intre astfelu de imprejurári ce este de facutu?

Biserica, cá corpu moralu, carele a luatú asupra-si angajamentulu inaintea lui Dumnedieu si a ómeniloru de a ridicá buna starea poporului, nu se póte abate, si nu se póte retrage dela acestu angajamentu. Si daca biserica póte lucrá si lucréza spre acestu scopu in prim'a linia numai prin preotii sei, urmarea naturala este, ca sarcin'a preotimei se devina mai mare.

Cum?

Astfelu ca „unum est faciendum, alterum non omittendum.“ Se gandimu mai multu, si in necazurile, ce le intempinám in viétia, se cartimu mai putienu, si se cugetámu mai multu.

Daca cinev'a crede, ca venitele, ce le are cá preotu, nu ar fi suficiente, precum faptice in cele mai multe locuri nu sunt, atunci densulu neaperatu sè-se intrebe, au dóra nu cumv'a si densulu pórtá vin'a pentru insuficientia acelorú venite. Nu cumv'a a neglesu densulu a-se ingrijí mai de timpuriu de inmultirea acelorú venite.

Daca pre langa acést'a poporulu intru aplicarea constitutiunii bisericesci se aréta indaratnicu, seau dóra folosese in modu smintitu drepturile, pre cari i-le acórda statutulu organicu, atunci preotulu are neaperatu detorintia a-se intrebá, nu cumv'a densulu a smintitu mai antaiu intru punerea in aplicare a constitutiunii, si nu cumv'a densulu a neglesu de a dá

poporului unu indemnu mai puternicu pentru o buna aplicare a constitutiunii bisericesci.

Mai departe daca ómenii nu cercetéza biserica, nu ingrijescu de scóla, daca sunt aplecati la neintielegeri si la procese, si daca sunt intre densii respandite si alte vitie, atunci preotulu are detorintia, cá sè-se intrebe, implinitu-si-a densulu detorintia cu des-tula conscientiositate detorintiele sale pastorale in tóte aceste directiuni?

Acést'a este missiunea preotului in timpulu de facia, si cine cá preotu a satisfacutu in tóte aceste directiuni chiamárii sale, acél'a este cu dreptu cuventu preotu alu timpului nostru. Preotu bunu este astadi la noi numai acél'a, dupa a carui activitate pastoralá se vede, ca faptice s'a ridicatu buna starea poporului in tóte directiunile.

Ni-se va poté face obiectiunea, ca cerem multu cerendu acést'a. Dar nu suntemu noi cei-ce o cerem, o cere program'a cea vecinica a bisericeii lui Christosu, si o reclama cu intetire imprejurárilé cele grele ale vietii poporului nostru.

Poporulu nostru ascépta, cá preotulu lui se-i fia mangaitoriu si povetiutoriu, razimu si scutu in tóte. De aceea missiunea si lucrarea preotului nu este permisú sè se restringa numai la cele strictu spirituale, ci trebuie se penetreze intréga viéti'a poporului.

Precum nu se póte despartí in acést'a lume, pana cand omulu este viu, corpu de spiritu: tocm'a asia nu se póte despartí viéti'a morala si viéti'a fisica-materiala a credintiosiloru.

Si stepanirea evangheliei este numai atunci o a-deverata stepanire a poporului credintiosu, cand va stepaní intréga viéti'a credintiosiloru.

A creá si a pune acésta stepanire in viéti'a poporului este missiunea preotimei in timpulu de facia.

Unele obstacule, ce le intimpina invetiatoriu in mersulu invetiamentului.*)

Onorata adunare generala!

Cu permissiunea onoratei adunari generale, indresnescu a vorbi despre unele obstacule, ce-le amu observatu, in invetiamentulu nostru poporulu in decursulu mai multorú ani, decând functionezu cá invetiatoriu.

Am observatu inse inante de amédi ca onoratulu comitetu alu reuniunii s'au ingrijitu a le evitá cu exceptiunea mapelorú, de cari inca avemu lipsa in meritulu instructiunii.

Amu esperiatu cu ocasiunea tienerii essameneru semestrali de véra, participándu la unele scóle din apropiere pentru de a me poté convinge, despre

*) Atát disertatiunea acést'a, cât si „Autoritatea invetiatoriu-lui,“ apoi „Contielegerea între preotii si invetiatori si consecintiele ei“ si „Despre scóla in genere si in specialu despre unele scaderi ale scólei nóstre poporale,“ ce s'au publicatu in numerii precedenti ai fói, s'au cetitu in adunarea generala de est timpu a reuniunii invetiatoriloru rom. gr. or. din dieces'a Aradului, tienuta Joi dupa pasci in aul'a seminarului. — Red.

progresulu ce l'au desvoltatu colegii mei vecini, intru instruirea scolariilor, cá asia se potu face concluciune comparandu essamenulu men cu alu Dloru. Am observatu ca asemenea obstacule se afla si la acele scóle : din cauza ca ne lipsescu unele càrti didactice referitóre la propunere.

Este cunoscutu Dloru invetiatori, cà precumu economulu séu maestrulu fie acel'a cât de diliginte si activu, totusi déca nu are recvisitele trebuintióse nu póte lucrá cu atáta inlesnire si sporiu, cá acel'a carele pe lángra diligintia mai posiede si uneltele necesari. Asemenea e si invetiatoriulu. Ne avèndu manuale din cari se propuna obiectele de invetiamentu, nu va poté satisface din destulu oficiulu seu ; déca ii-lipsescu recvlsitele séu obiectele referitóre la propunere si instruire e cá maestrulu fara instrumente. Condustu de aceste gândiri, amu aflatu de bine, cà la acestu locu, in capital'a diecesei nóstre, unde fiecare invetiatoriu cu doru grabesce, a vedé cum se desvólta si pertractéza causele nóstre scolarie, a-mi espune si vederile mele.

Astfelu fiindu indemnatu si de alti colegi din apropiere si convinsu fiindu ce e caus'a nóstra scolaria, pentru a carei imbunatare suntemu chiepati a luptá si conclucrá cu totii, — dreptu aceea amu aflat cu scopu de a atrage atentiunea onoratei adunári generale asupr'a càrtiloru didactice, de cari avemu lipsa pentru instruire, de si ni este cunoscutu cà cu inceperea anului scolasticu viitoriu, nu ne va fi permis a folosi càrti neaprobrate de guvern, mai departe presupunându casulu ca pana atunci mai multi auctori se voru nisui a obtiené aprobarea càrtiloru edate de densii, totusi aru fi fórte consultu cà dintre tóte studiile aprobate de guvern sa se procure câte unu esemplariu din banii fondului reuniunei, carele dupa aceea sè se essamineze si censureze de comitetu si asia dintre tóte acele càrti pre carele va aflá mai corespundietóre pentru instructiune, se le recamende Venerabilulu Consistoriu diecesanu ca inspectoratu supremu a scóleloru nóstre conieSSIONALI cu acea rogare ca se indrume pre toti invetiatorii se folosésca unele si aceleasi ocieete de invetiamentu ca asia la tóte scólele din intréga dieces'a se se propuna asemenea, — avèndu invetiatorii càrtile didactice necesarie, voru potea propune mai cu usurintia, pe de alta parte aru fi scutiti de multele griji, cari ii-tortura, avèndu totdeún'a téma ca foloseseu nescari obiecte de invetiamentu ce dóra potu fi oprite de guvern, au chiar nerecomandabile spre scopulu instructiunéi, ér pe de alta parte de si credu unii cà afara de cartea de cetire tóte celelalte obiecte de invetiamentu sè se invetie numai din esplicare, acést'a procedere de dupa convingerea mea nu este de ajunsu pentru instruire in scól'a poporala, ci sustienu tare cà pe lángra esplicári ajuta fórte multu manualulu, càci avèndu elevulu carte tóte acelea esplicate de invetiatoriu totdeún'a si le va potea inprospetá in memorie de câte ori cetesce atare carte, — ba fiindu

scolariulu constrensu pentru a dá respunsu invetiatoriulu seu despre acele esplicate totdeún'a va luá refugiu la studiulu scrisu, assfelu invetiandu elevulu materi'a despre ce tractéza obiectulu de invetiamentu se va eseritá multu in cetire, carea este bas'a instruirei. càci déca cutarev'a scolariu nu invétia cetitulu cât se póte mai bine dupa ce ese din scóla nefindu din destulu deprinsu in cetire, curènd va uitá si déca cutarev'a uita cetitulu cu atát'a mai usioru va uitá celelalte obiecte de invetiamentu ce-le a invetiatu numai din esplicare, — inse de va scí scolarulu ceti bine, dupa ce a esitu din scóla totodata avèndu si càrtile ce i s'a propusu, va ceti si mai departe, ba fiindu mai in etate va intielege mai bine si cuprinsulu acelor càrti si asia va capetá voia de a ceti si mai multu, — pre când acelu ce nu scie ceti bine si la intielesu, se feresce de carte cá lucratoriulu de lucrulu greu si ostenitoriu.

Cumca acést'a este faptu incontestabilu se póte documentá cu fórte multi de acei'a, cari spunu cà dinsi au sciutu ceti si scrie pâna ce au umblatu la scóla, ér mai târdiu au uitatu de totu.

De acisè póte dara vedea lamuritu Onorata Adunare obstaculele ce le intempina invetiatoriulu in mersulu invetiamentulu ne avèndu obiectele necesarie pentru propunere si instruire.

Georgiu Morariu,
invetiatoriu.

D i v e r s e .

* *Pré Santi'a S'a*, parintele Episcopu alu Caransebesiulu *Nicolau Popé'a*, rentorcendu dela Sibiiu, unde a participatu la siedintiele consistoriulu metropolitanu a sositu Marti'a trecuta cu trenulu dela amédi in Aradu, unde a remasu cá óspe alu Pré Santitulu parinte Episcopu alu nostru pana la 4 óre dupa amédi, cand petrecutu pana la gara de mai multi membri ai consistoriulu nostru de aici a plecatu la Caransebesiu.

* *Chirotonire*. Dlu Terentiu Ursu, clericu absolutu alu eparchiei nóstre s'a chirotonitu intru preotu prin Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu alu Aradului, pentru parochi'a vacanta din Chisineu.

Felicitandu pre noulu nostru confrate si impreuna lucratoriu in vii'a Domnului, i-dorimu, cá Ddieu se-i ajute se pastorésca intru multi ani si cu celu mai bunu succesu poporulu credintiosu, incredintiatu pastorirei si conducerii sale spirituale.

* *Càrti didactice aprobate*. Ministerulu ungurescu de culte si instructiune publica prin ordinatiunea s'a ministeriala, dato 20 Decemvre 1888, Nr. 17,358, a aprobatu urmatorele càrti de scóla din editur'a librariei Nicolae I. Ciurcu, Brasiovu :

A b e c e d a r u séu antai'a carte de citere pentru copiii si copilele din anulu I. de scóla, intocmitu de mai multi prietini ai scólei, legatu 25 cr., cartonatu 20 cr. Dariu I: Elemente de fisica pentru scólele poporale. Cu mai multe figuri intercalate in textu. Pretiulu legatu

30 cr. Geografia patriei si Elemente din Geografia universală pentru școlile populare române, Cu 12 figuri intercalate in textu impreuna cu map'a Ungariei. Pretiulu legatu 30 cr. bros. 25 cr. **Istoria patriei si Elemente din Istoria universală tractata dupa metodulu biograficu in două cursuri concentrice pentru școlile populare române,** cu portretele mai multor regenti si barbati alesi. Pretiulu legatu 25 cr. bros. 20 cr.

* **Regin'a româniei.** Cu ocașiunea petrecerei reginei Elisabeta la baile din Domburg i s'au facutu deosebite distinctiuni si ovatiuni. Intre altele regin'a a fost ragata se primésca si protectoratulu mai multor reuniuni d'ale savantiloru apuseni.

* **Promovati in doctori de teologia** in anulu scolaru 1888/9 au fostu 4 candidati, si anume: 1. In 16 Decemvre 1888 Domnulu Traianu Puticiu din Lipov'a Banatului in Ungari'a; 2. In 13 Aprile 1889 Domnulu Constantinu Chiricescu din Topesci in Români'a; 3. In 10 Iuniu 1889 Domnulu Traianu Badescu din Sipotulu vechiu in Ungari'a si 4. In 14 Iuliu 1889 Domnulu Dimitriu Barbu din Pecic'a-rom. in Ungari'a.

* **Facultatea teologiloru** a universității c. r. Franciscu-Iosefine au fostu cercetata in semestrulu alu doilea alu anului scolasticu 1888/9 de 62 de auditori, intre cari 60 ordinari si 2 straordinari. Dupa patrie au fostu: din Bucovin'a 57 ordinari si 1 straordinariu; din Ungari'a 2 ordinari; din Hertiegovin'a 1 straordinariu si din Români'a 2 ordinari. In anulu I ordinari au fostu 16, in alu II-lea 19, in alu III-lea 14, si in IV-lea 11. Stipendisti au fostu 2. Unu auditoriu ordinariu cu unu stipendiu de 600 fl. dela patriarchi'a serbésca din Carlovetiu, éra celalaltu straordinariu cu unu stipendiu de 500 fl. v. dela c. r. guvernulu alu Bosniei. De banii colegiali au fostu liberati de totu 51, de jumetate 2.

* **Esamenulu sistematicu-practicu** (alu II. de statu) s'au supusu in decursulu anului 15 teologi absolvati. Dintr'acesti'a 2 au fostu sprobati cu escelintia din 3 (dintre 4) obiecte de esamenu, 2 cu escelintia din 2 obiecte, 1 dintr'unu obiectu de esamenu, 3 au fostu aprobati cu unanimitate, 6 prin majoritatea voturiloru, éra 1 reprobatu pe jumetate de anu.

* **Reorganizarea trupeloru dela trenu.** Precum anuntia o fôie militara vienesa trupele dela trenu se vor reorganizá astfelu, încât ele se vor presentá independente de regimentu, avându-si statuariulu lor propriu. Se crede, ca in modulu acést'a ele vor puté operá cu mai multu succesu, dispunându si de timpu mai multu; far a fi angagiate cu multe alte servicii, ce nu cadu in resortulu lor.

* **Necrologu.** Cu durere anuciâm trist'a trecere din viétia a dnei Catarin'a Mangra nasc. Ardelean, soci'a preotului din Girisiu Romul Mangra, in templata in 3.15. Sept. a. c.

Reposat'a fiindu atacatu de unu morbu de peptu, a fostu mersu in lun'a trecuta la „Stân'a de vele“ baie cli-

matica in muntii Bihorului spre a-si cercá sanatatea; de acolo s'a reintorsu in câtv'a reconvalescenta, dar numai la apariintia, căci voindu a merge catra casa s'a abatutu pe la iubitiu sei socii Mihailu Mangra preotu in Saldabagiu, unde preste două dile o a cuprinsu de nou morbulu cu tóta vehementi'a, si a două di a si muritu in e-tate abia de 28 ani.

Si-pôte inchipui ori cine pusetiunea grea in carea ajunge unu preotu, cand i-móre soci'a in etate asia tenera!

Immormentarea s'a intemplatu in Saldabagiu in 5/17 Septemvrie cu ceremoni'a cuvenita prin siese preoti sub conducerea protopresviterului Vasiliu Papp, fiindu de facia unu publicu alesu si numerosu mai alesu din Beiusiu — loculu nascerii reposatei.

Predic'a o a rostitu numitulu domnu protopopu, ér iertatiunile le-a cerutu preotulu tineru din Varasieni Georgiu Popovicu.

Mai emotionatóre au fostu momintele, cand ajungandu sieriulu la marginea mormentului aci preotulu si sqciulu intristatu Romulu Mangra si-a luat si elu singuru remasu bunu dela soci'a s'a in cuvinte doióse in numele seu si a filorlu minoreni; cu acésta ocașiune publiculu asistentu nu-si mai putea opri lacramile si plânsulu.

Reposat'a in Domnulu a fostu modelu de socia, femeia intielépta, bine crescuta si inzestrata cu tôte virtutile nobile femeesci.

O gelescu afara de sociulu intristatu si patru pruncuti mititei, o multime de rudeni, intre care cu deosebire fratele ei mai mare Alexiu Ardeleanu din Beiusiu. care dela mórtea parintiloru loru i-a fostu ca si unu parinte bunu si purtatoriu de grige. — Fie-i tierin'a usióra! Unu asistentu.

A V I S.

Aducu la cunoscinti'a onoratului publicu, cumcá

cancelari'a mea advocatiala

din Dev'a am transpus'o la Arad [strad'a bisericéi (templom-utca, Kirchengasse) nrulu 10, cas'a propria], unde la 1. Octomvre a. c. o voiu deschide.

Arad, Septemvre 1889.

Dr. Lazar Petco,
advocatu.

Concursu.

Pe bas'a ordinatiunei Ven. Consistoriu Aradanu Nr. 3257 din 1889 se escrie concursu pentru ocuparea postului de invetiátóre dela scól'a gr. orient. româna de fete din comuna **Agrisiu** cu terminu de alegere pe **14. Octomvre st. v. 1889.**

Emoluminte:

a) Salariu banalu 350 fl., b) pentru cuartiru, si pana când comun'a va fi in stare al dá in natura 50 fl., c) 5 (cinci) orgii lemne, numai pentru invetiátóre, seu in na-

tura, séu in bani, dupa pretiulu magazinei dominiale din locu, d) pentru conferintiele anuale 10 fl., e) spesele scripturistice le supórta epítropi'a culturala, f) curatitulu si incalditulu salei de invetiamentu este a curatorelui scolaru, sub ingrijirea invetiatoarei si-a epítropului culturalu.

Aspirantele — care au se fie femei nemaritate, devenindu alese, si maritându-se ca invetiatoare, postul ocupatu se va considera ve vacantu — sunt avisate a-si suscerne petitiunile lor adresate comitetului parochialu din Agris, protopresviterului Giorgiu Popoviciu in Siria (Világos) pana in 10 Octomvre st. v. a. c. dovedindu ca sunt române de rel. gr. orient., ca au prestatu esamenulu de cualificatiune si cel'a din limba maghiara, si ca ce conduita au. Intre competente vor fi preferite cele cu classe.

Recurentele sunt pofite a se presenta in fati'a locului in atare duminica séu serbatóre pana in diu'a a-legerii.

Agrisiu, la 3. Septemvre 1889.

Comitetulu parochialu :

In contielegere cu concernintele inspectoru.

—□—

Se publica concursu pentru urmátorele statii invetiatoresci din inspectoratulu Pestesului (Cottulu Bihor) si anum :

Sacadatu cu salariu anualu de 300 fl. v., cuartiru liberu si stólele cantorale usuete.

Pestesiu cu salariu anualu de 300 fl. v. a., cuartiru liberu cu gradina de legume, stólele cantorale usuete si 1 stângenu de lemne.

Husaseu cu salariu anualu de 100 fl. v. a., folosirea aloru 9 jugere de pamentu, cuartiru liberu cu gradina de legume si stólele cantorale usuete.

Recurentii au a produce testimoniu despre absolvirea preparandiei, ér intru o duminica ori serbatóre sè se presenteze in propus'a-si statiune spre a-si aretá desteritatea in cantare si tipiculu bisericescu pana la espirarea terminulu de 30 de zile dela prima publicare, subscrisului in Lugasiulu de sus posta ultima Eleds.

Pentru Comitetele parochiale :

Teodoru Filipu, m. p.

protopresviteru inspectoru scolaru.

—□—

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu la scóla de fete din **Fibisiu** se escrie concursu.

Salariu anualu : 180 fl. 90 cr., 28 hectolitre grâu, 24 metri de lemne, din cari se va incaldi si scóla, pausalu pentru conferintie 6 fl., cuartiru frumosu si spatiosu cu gradina pentru legumi.

Recurentii sè se presenteze in vreo duminica séu serbatóre la santa biserica se-si arete desteritatea in cantare si in tipicu, éra recursule adjustate dupa recerintie, cu testimoniu de cualificatiune invetiatorésca si cu testimoniu de limba maghiara se la substérna subscrisului inspectoru de scóle per Vinga in Seceani pana in **8. Octombre a. c.**

Comitetulu parochialu :

In contielegere cu mine : **IOSIFU GRADINARIU, m. p.** inspect. de scóle.

—□—

Se publica concursu pentru postulu de invetiatorésca la scóla de fetitie gr. or. rom. de nou infiintata in comun'a **Chitighazu** (Kétegyháza), cu terminu de alegere pe **Duminec'a din 1. Octomvre st. v. 1889.**

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt :

1) 250 fl. v. a. — 2) $\frac{1}{5}$ parte din interesele fondatiunei de 1785 fl. a contelui Almásy menita pentru ajutorarea preotiloru si invetiatoriloru din locu. — 3) 5 stângeni de lemne metrice, din care se va incaldi si scóla. — 4) 16 fl. v. a. pentru conferintie, mai de parte fa-

mulati'a si scripturistica cât va cere trebuinti'a, cuartiru liberu cu 2 chilii, camara, si gradina pentru legumi.

Recursule adjustate conform prescriseloru stat. org. si a §-lui 6. art. XVIII. din 1879. adresate comitetului parochialu sè se trimita Magnificului Domnu protopopu si inspectoru de scóle Petru Chirilescu, in Kétegyháza (Chitigházu) pâna inclusive la **28. Septemvrie st. v. 1889.** avênd recurentele a se presentá in vre-o Duminica séu serbatóre in st. biserica din locu spre a se areta poporului.

Din siedinti'a comit. paroch. tienuta extraordinariu la 14/26. Augustu 1889.

Vasiliu Belesiu, m. p.,
pres. comit. paroch.

Stefanu Dolga, m. p.,
notariu comit. par.

Cu invoieea mea : **PETRU CHIRILESCU, protopopu inspectoru scol.**

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a III. **F.-Osiorheiu** cu fili'a **Fugheu**, protopresviteratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe **8/20. Octomvre 1889.**

Emolumintele sunt :

I. Din comun'a matre **F.-Osiorheiu :**

a) Cas'a parochiala cu intravilanulu pretiuita in 60 fl. — b) $3\frac{1}{4}$ jugere catastrale pamentu aratoriu, si unu fénatiu 56 fl. — c) Dreptulu de pasiunatu pentru 10 vite, 10 fl. — d) Birulu 12 cubule cucuruzu sfarmatu 60 fl. — e) Dela 40 numeri câte o di de lucru 16 fl. — f) Din stóle 45 fl.

II. Din fili'a **Fugheu :**

g) Intravilanulu parochialu computatu in 16 fl. — h) $3\frac{1}{2}$ jugere catastrale pamentu aratoriu, si unu fénatiu 65 fl. — i) Dreptulu de pasiunatu pentru 5 vite 5 fl. — j) Birulu 7 cubule cucuruzu 35 fl. — k) Dela 25 numeri câte o di de lucru 10 fl. — l) Din stole 25 fl. Venitulu totalu face 403 fl. v. a.

Recursule adjustate conform prescriseloru Stat. org., pana la 4/16. Octemvre sè se trimita subscrisului in Oradea-mare (N. magyar uteza 22. sz.) avêndu recurentii a se presentá in St. biserica din **F.-Osiorheiu**, spre a-si aretá desteritate in cele bisericesci.

Comitetulu parochialu :

In contielegere cu : **TOM'A PACALA, m. p.,** protopresv.

—□—

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a **Bucea**, inspectoratulu Pestesului (Cottulu Bihoru) se escrie concursu cu terminu de alegere pe Duminica in **24. Septemvre (6. Octomvre)** in cara di va fi si alegerea.

Emolumintele sunt :

1) In bani gat'a 180 fl. v. a. — 2) Folosirea gradinei de legumi pretiuita in 5 fl. — 3) Cuartiru liberu si lemnele de trebuintia.

Dela aspiranti se pretinde :

a) Testimoniu preparandialu.

b) Testimoniu de cualificatiune totu astfelu si din limb'a magiara.

Recursule adjustate cuvinciosu, si adresate catra comitetulu parochialu sè se trimita subscrisului in Lugasiulu de sus p. u. Eleds, ér recurentii au sè se presenteze in vre-o Duminica séu serbatóre in biserica din **Bucea** spre a-si aretá desteritatea in cele bisericesci, precum si a se face cunoscutu poporului.

Comitetulu parochialu :

In contielegere cu : **TEODORU FILIPU, m. p.,** protopopu inspectoru de scóle.

—□—

Se publica concursu pre statiunea invetiatorésca din comun'a **Zimbru**, protopresviteratulu Halmagiului cerculu inspectorulu scolaru Iosasielu, cu terminu de alegere pe **25. Septemvre st. v. a. c.**

Emolumintele împreunate cu acestu postu sunt:
 a) in bani gat'a 300 fl. v. a. b) 12 stânjini de lemne, din cari are a se incaldi si scól'a, c) pentru scripturistica 5 fl. d) pentru conferintia 5 fl. e) pentru curatoratu 6 fl. v. a. f) cuartiru bunu si gradina, g) dela inmormentari mari 50 cr. éra dela mici 20 cr. h) dela liturgiî pentru vii si morti 50 cr.

Dela recurrenti se pretinde se produca:

1) Estrasu de botezu, 2) Testimoniu despre absolvarea sciintieloru pedagogice cu calculu bunu, 3) Atestatu de moralitate.

Voru fi preferiti si alesi definitivu, cei cu calificatiunea prescisa de lege, déca se voru presentá in persóna spre a se face cunoscuti poporului.

Recursele astfelii construite sè se tramita M. On, Domnu Georgiu Lupsi'a, inspectoru scolaru per Al-csill in Dieci.

Zimbru, la 23. Augustu 1889.

Comitetulu parochialu.

Ioanu Seracu, m. p.
preotu pres. com. parochialu.

In contielegere cu: **GEORGIU LUPSI'A**, m. p. preotu si inspectoru scolaru.

—□—

Conform decisului venerabilului consistoriu dtto 18. Augustu a. c. Nr. 3163 pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din **Cermeiu**, (inspectoratulu Siepreusului, protopopiatulu Borosineului) devenita vacanta prin renunciarea si intrarea in pénsiune a invetiatorului Nicolau Albu, se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a de **24. Septemvre st. v. a. c.** pe langa urmatoarele emoluminte:

1) In bani gata 120 fl. — 2) In naturale 14 sin. grâu si 6 sin. cucuruзу. — 3) Lemne 12 orgi, din care are a se incaldi si scóla. — 4) Pentru conferintie 10 fl. — 5) Pentru scripturistica 5 fl. — 6) Dela tóta cas'a 18 cr. pentru fênu. — Cuartiru liberu cu gradina de legumi. — 8) La inmormentari unde va fi poffitu, la prohodul mare 60 cr., la celu micu 30 cr. — 9) Pentru incalditulu si curatitulu scólei se va ingriji comun'a.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au se documenteze, ca posedu testimoniu preparandialu, de calificatiune, din limb'a magiara si celu putienu 2. classe gimnasiale, ér cei ce vor dovedi ca sunt in stare a conduce si corul vocalu vor fi preferiti.

Recursele astfelii instruate si adresate comit. par. din Cermeiu, sunt a se trimate subscrisului inspectoru scol. in Miske p. u. N.-Zerénd pana in 21 Septemvre avêndu recurrentii in vre-o Dumineca ori serbatóre a se presentá la bisericu, pentru a-si aretá desteritatea in cantarile rituali.

Cermeiu, 27. Augustu 1889. st. v.

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu mine: **IOANU AVRAMU**, m. p. parochu si inspectoru scolaru.

—□—

Pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu din **Dieci**, in protopresviteratulu Buteni, cerculu inspectoralu scolaru Iosasielu, — conform decisului comitetului parochialu din 15/27 Augustu a. c. — prin acést'a se scrie concursu cu terminu de alegere de **30 de zile dela prim'a publicare** in acést'a fóia.

Beneficiile sunt:

1) Cuartiru, gradu si gradina corespundietória. 2) In bani gat'a 180 fl. v. a. adeca: un'a suta si optdieci

de florini v. a. 3) Pentru scripturistica 5 fl. v. a. 4) Pentru conferintia 5 fl. v. a. 5) Dela liturgiî pentru vii si morti 20 cr. 6) In naturale, grâu 10 cubule, cucuruзу 8 cubule, 7) Lemne, 12 stânjini, pentru scóla si invetiatoriu; 8) Fênu 200 portiuni, séu 20 maji vechi.

Recurentii pentru acestu postu sunt poffiti a-si trimate recursele proviedute cu: a) Atestatu de botezu, b) Testimoniu despre absolvarea sciintieloru pedagogice, c) Testimoniu de calificatiune, d) Testimoniu de limb'a magiara, conform art. XVIII de lege din anulu 1879; care adresate catra com. parochialu, ale trimate subscrisului, per Al-Csill in Dieci.

Dieci, 15/27. Augustu 1889.

Din siedinti'a comitetului parochialu:

Vasiliu Suciu, m. p.
notariulu com. par.

Georgiu Lupsi'a m. p.
preotu, pres. comitet. parochialu
si insp. scl. cerc.

—□—

Pentru deplinirea parochiei de classa III. din **Dernisióra** — protopresviteratulu Oradii-mari — se escrie concursu cu terminu de alegere pe **1/13. Octemvre 1889.**

Emolumintele impreunate cu acést'a parochia sunt:

1. Cortelu liberu cu gradina in valóre de 25 fl. — 2. Dela 100 numere de case câte o mesura de bucate 100 fl. — 3. 16 jugere catast. pamentu aretoriu, precum si pasitne libera ori pentru câte vite 100 fl. — 4. Doue orgii de lemne aduse acasa 20 fl. — 5. Dile de lucru dela fiecare numeru de casa, si anume: dela cei ce nu au vite de trasu, cu mânile; ér dela cei cu vite de trasu, cu plugulu, pretiuite in 100 fl. — 6. Stólele indatinate, anume: dela mormentare mare 5 fl., dela mica 1 fl., dela cununia 3 fl., dela festanii 50 cr., shujb'a marelui Vasiliu 50 cr., pentru unu stîlpu 1 fl., evangeli'a lui Lazaru 1 fl., dela maslu 1 fl., pentru liturgia privata, in dile de rendu 1 fl.; tóte dau ánualminte o snma de 80 fl. Sum'a dotatiunei 425 fl.

Recurentii sunt poffiti a-si asterne recursele ajustate cu documintele recerute subsemnatului protopopu in Oradea-mare pana inclusiv 28. Septemvre v. a. c., si a se presentá in vre-o Dumineca ori serbatóre in biseric'a locala spre a-si aretá desteritatea in cele rituale si in oratori'a bisericésca.

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu: **TOM'A PACALA**, m. p., ppresviteru.

—□—

Pentru statiunea invetiatoresca din comun'a **Sarand**, inspectoratulu Pestesului Cottulu Bihoru se escrie concursu cu terminu de alegere pe diu'a Inaltiiarii st. crucei (**14. Septemvre**) in care diua se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt:

1. In bani gat'a 300 fl. v. a. — 2. Cuartiru liberu cu gradina 1/2 jugeru. — 3. Lemne de focu 10 cara din care se va incaldi si scól'a. — 4. Stolele cantorale usuate.

Dela recurrenti se pofftesce:

a) Testimoniu preparandialu.

b) Testimoniu de calificatiune, totu astfelii si din limb'a magiara.

Recursele ajustate cuviincios si adresate comitetului parochialu — sè se trimita subscrisului in Lugasiulu de sus, p. u. Élesd — ér recurrentii au sè se presentadie in vre-o Dumineca ori serbatóre in biseric'a din Sarand spre a se face cunoscuti poporului.

Comitetulu parochialu:

In contielegere cu: **TEODOR FILIPU**, m. p. prot. insp. scl.

—□—